

Türk işewirlerden maýa goýumlaryny garaşýarys*

*Türk iş adamlarını yatırıma bekliyoruz

5. Türkmenistan Uluslararası Yatırım Forumu'nda 700'den fazla Türk ve Türkmen işadamları bir araya gelerek, iki ülke arasındaki ekonomik ilişkilerin daha da artırılmasına katkı sağlayacak.

2009 yılından bu yana Türkmenistan'da düzenlenen ve pek çok ülke yatırımcısının ilgisini çeken Türkmenistan Uluslararası Yatırım Fuarı, Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu Türk-Türkmen İş Konseyi girişimleri, Cumhurbaşkanı Abdullah Gül ve Türkmenistan Devlet Başkanı Gurbanguli Berdimuhamedov'un himayelerinde 5-6 Mart tarihlerinde İstanbul'da düzenleniyor.

1991 yılında bağımsızlığını ilan eden ülke Türkmenistan, hızla büyüme sürecinde en büyük iş ortakları olan Türk girişimcilerle İstanbul'da buluşuyor. Türk-Türkmen İş Konseyi'nin temasları doğrultusunda TOBB ve DEİK ev sahipliğinde İstanbul Halı Kongre Merkezi'nde 5-6 Mart tarihlerinde yapılacak olan 5. Türkmenistan Uluslararası Yatırım Forumu 700'den fazla Türk ve Türkmen işadamlarına ev sahipliği yapacak.

Türk işadamlarının Türkmenistan'da gösterdiği faaliyetlerinin artarak devam etmesini arzulayan Türkmen yetkililer, 2013 projelerini, yeni yatırım fırsatlarını, Türk işadamlarına sağlayacakları avantajları iki gün boyunca yapacakları sunumlarla Türk girişimcilere anlatacak.

70 MİLYAR DOLARLIK FIRSAT GELİYOR

Türkmenistan bir yandan hızlı büyümesini sürdürürken, bir yandan da yabancı yatırımcılar için uygun yatırım iklimini oluşturuyor. Yüksek bütçeli projeler hazırlanıyor. Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün ziyaretleri ve Ekonomi Bakanı Zafer Çağlayan'ın yakın temasları sayesinde iki ülke arasında oluşan sıkı işbirlikleri yeni yatırım fırsatları

için örnek oluşturuyor. Türkmenistan'a 13 ziyaret gerçekleştiren Ekonomi Bakanı Zafer Çağlayan, bu ülke ile olan ilişkilerin önümüzdeki dönemde daha da artacağını ve projelerin devam edeceğini belirtti.

Geçtiğimiz 5 yıl boyunca büyüme ortalaması yüzde 11 olan Türkmenistan'ın gerçekleştirdiği son reformlarla birlikte 2012-2016 Kalkınma Programı kapsamında ekonominin her alanına toplamda 70 milyar dolar yatırım yapılması bekleniyor.

YAPILAN PROJELER 30 MİLYAR DOLARI AŞTI

Bu dönem boyunca Türkmenistan'da Türkiye müteahhitlik firmalarının üstlenilen proje sayısı bin 400'den fazla. Toplam proje tutarı ise 30 milyar dolar olarak gösteriliyor. Türkmenistan, 2012 yılı itibarıyla, proje bedelleri sıralamasında 4.9 milyar dolar ve yüzde 19 pay ile Türk firmalarının dünyada en çok proje üstlendiği ülke konumu yükselemiş durumda.

Türkmenistan'da otoyol, elektrik santrali, doğalgaz çevrim santrali, asfalt tesisi, köprü, çimento fabrikası, havalimanı ve konut inşaatları gibi onlarca projeye Türk müteahhitleri imza attılar. Türk işadamlarının Türkmenistan'da gerçekleştirdiği projelerden bazıları şu şekilde: Saparmurat Türkmenbaşı Enternasyonal Havaalanı, Laing Havaalanı, Ulusal Müze, Cumhurbaşkanlığı Sarayı, Türkmenbaşı Olimpik Stadyumu, Aşgabat Kobetdag Ulusal Arşivler Binası, Türkmenbaşı rafinerisinin yenilenmesi, Aşgabat ve Türkmenbaşı şehirlerinde çeşitli oteller, sosyal ve idari tesisler.

Türkmenistan'dan her bakanlıktan foruma katılım olacak

Türkmenistan'ın oldukça büyük önem verdiği Uluslararası Yatırım Forumu'na Türkmenistan tüm Bakanlıklarından katılım olacak. Türkmen Maliye Bakanı Sadykow Döwletgeldi, Türkmenistan İnşaat Bakanlığı, Türkmenistan Petrol&Doğalgaz ve Mineral Kaynaklar

Bakanlığı, Türkmenistan Tekstil Sanayi Bakanlığı, Türkmenistan Ekonomi ve Kalkınma Bakanlığı, Türkmenistan Enerji Bakanlığı, Türkmenistan Tarım Bakanlığı, Türkmenistan Devlet Turizm Komitesi, Türkmenistan Sanayici ve Girişimciler Birliği, Türkmenistan Merkez Bankası,

Türkmen gaz, Türkmenpetrol, Türkmenkimya gibi önemli kamu kurum ve kuruluşlarının üst düzey yöneticilerinin yanında, uluslararası yabancı bürokrat ve firma temsilcileri de katılacak. Forumda ayrıca yaklaşık 50 Türkmen firması da katılımcı olarak yer alacak.

Yatırım Forumu'na Türkmenistan'dan katılacak heyet

Sadykow Döwletgeldi	Türkmenistan Maliye Bakanı
Jepbarow Rahymberdi	Türkmenistan Devlet Bankası Dış Ekonomik İlişkiler Yönetim Kurulu Başkanı
Şaliyew Mergen	Türkmenistan Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı
Dadayew Aleksandr	Türkmenistan Sanayi ve Girişimciler Birliği Başkanı
Hajiyew Wepa	Türkmenistan Dışişleri Bakan Yardımcısı
Mämmetyazow	Türkmenistan Petrol ve Gaz Sanayi ve Mineral kaynakları Bakan Yardımcısı
Şaherow Suhanmyrat	Türkmenistan Tekstil Sanayii Bakan Yardımcısı
Gurbanowa Ayna	Ticaret ve Dış Ekonomik İlişkiler Bakan Yardımcısı
Bayrammyradow Gapurberdi	Türkmenistan İnşaat Bakan Yardımcısı
Atayew Jepbarberdi	Türkmenistan Enerji Bakan Yardımcısı
Orazmyradow Saparmyrat	Türkmenistan Sanayi Bakan Yardımcısı
Saryyew Yusup	Türkmenistan Haberleşme Bakan Yardımcısı
Geldiyew Begench	Türkmenistan Demiryolları Ulaştırma Bakan Yardımcısı
Atayew Aşyr	Türkmenistan Sağlık ve İlaç Sanayi Bakan Yardımcısı
Atayew Myratgulyç	Türkmenistan Tarım Bakan Yardımcısı
Mämmetdurdyew Toylmyrat	Türkmenistan Devlet Yol İşleri Türkmenawtoyollary Başkan Yardımcısı
Nuryyew Yazmuhammet	Türkmenistan Kimya Türkmenchemistry Başkan Yardımcısı
Gulmyradow Döwletmyrat	Devlet Sigortalar Kurumu Genel Müdür Yardımcısı
Ymamberdiyew Ymamberdi	Devlet Sivil Havacılık Örgütü Türkmenhowa ollary Başkan Yardımcısı
Gurdow Amanmyrat	Türkmenistan Devlet Deniz ve Nehir Taşımacılığı Servisi Başkan Yardımcısı
Mämmetniyazow Abdurahman	Türkmenistan Turizm Devlet Komitesi U. İlişkiler ve Pazarlama Müdürü
Garyagdyyew Gurtgeldi Gurbansähedowich	Türkmenistan Spor Komitesi Spor Okulları Bölüm Başkanı
Ahmet Myradow	Joint Stock Bankası Rysgal Bölüm Başkanı
Ata Çoğunow	Aga İnşaat Şirketi Müdürü
Hakberdy Amanow	Çeper İnşaat Şirketi Müdürü
Serdar Myalikgulyew	Polat, Tekstil ve İnşaat Şirket Müdürü
Suhan Atayew	Halas Şirketi Müdürü
Sapar Gapurow	Hoş Zaman Firması Müdürü
Elmira Rahmanowa	Türkmenistan Ticaret ve Sanayi Odası Uluslararası Bölüm Başkanı
Handurdy Torayew	Türkmenistan Ticaret ve Sanayi Odası Uluslararası Bölüm Başkanı

Türkiye-Türkmenistan kardeşliği geleceğe taşıyor

Pek çok ortak paydası olan Türkiye ve Türkmenistan arasındaki ilişkiler, iki ülkenin artan ekonomik faaliyetleriyle güçlenerek geliyor. Karşılıklı artan yatırımlar, iki ülke bağlarını kuvvetlendiriyor.

Ortak tarih, dili, dini ve kültürü bulunan iki ülke olan Türkiye ve Türkmenistan arasında geçmişten gelen dostluk ve kardeşlik bağları bulunuyor. Bu iki ülke arasında karşılıklı ticari ilişkiler, ekonomi, kültür ve yakın siyasi ilişkiler özellikle 2007 yılından bu yana meyvelerini vermiş ve iki ülke arasında 30 milyar doların üzerinde işbirliği gerçekleşti.

1991 yılında Türkmenistan'ın bağımsızlığını tanıyan ilk ülke olan Türkiye, aynı zamanda ülkede ilk büyükelçiliği açan ülke olma özelliğine sahip. Türkiye'den Türkmenistan'a son 5 yılda üç cumhurbaşkanı düzeyinde, bir tane de başbakan düzeyinde ziyaret gerçekleşti. Ayrıca, Ekonomi Bakanı Zafer Çağlayan da 13 kez Türkmenistan'ın işadamları ile birlikte ziyaret etti. Türkmenistan Devlet Başkanı Gurbanguli Berdimuhamedov da 2 tanesi 2012 yılında olmak üzere Türkiye'yi tam 5 kez ziyaret etti. Bu üst düzey ziyaretler sırasında her iki ülkenin devlet başkanları ve hükümet yetkilileri, beraberlerinde işadamları heyetleri götürerek yeni iş fırsatları ortaya çıkardı ve yatırımların artmasına büyük katkı sağladı.

Türkiye-Türkmenistan ekonomik ilişkileri ilk olarak 1992 yılında, Ekonomik ve Ticari İşbirliğine Dair Anlaşma sonrasında başladı. Daha sonra, yatırımların karşılıklı teşvik ve korunması ile çifte vergilendirmeyi önleme konularında anlaşmalar yapıldı. Türkiye, günümüzde Türkmenistan'ın ilk 5 ticaret ortağı arasında yer alıyor. Türkiye ile Türkmenistan arasındaki ticaret hacmi 2007 yılında 735 milyon dolar iken, 2008 yılında 1 milyar doları geçti ve 2009 yılında 1.2 milyar dolara yükseldi. Yıllar içerisinde artan ikili ticaret, geçtiğimiz yıl 1.7 milyar dolar seviyesine ulaştı.

DEİK, İKİ ÜLKE İLİŞKİLERİNİ GELİŞTİRDİ

Türkmenistan'ın bağımsızlığını kazandığı 1991 yılında kurulan DEİK Türk-Türkmen İş Konseyi, bugüne kadar her iki ülkenin işadamları için karşılıklı toplantılar ve iş forumları düzenleyerek ticaret hacminin artmasını için çalışmalar yürüttü. Türkiye'den yapılan bu üst düzey ziyaretler sayesinde hem ikili ilişkilerde güven ortamı oluştu hem de iki ülke arasında ticaret fırsatları ortaya çıkmaya başladı. Hükümet kanadından da yapılan ziyaretlerin artmasıyla birlikte Türkmenistan, Türk işadamları için potansiyel yatırım ortamı olmaya başladı. Bağımsızlığını kazandıktan sonra gelişmek için önemli atılımlar yapmayı hedefleyen Türkmenistan bu dönemde en çok ihtiyaç duyulan yatırım alanı müteahhittik oldu. Türk firmalarının bu alandaki başarılarının giderek artmasıyla birlikte iki ülke arasında yeni projeler uygulamaya başlandı.

YEREL ORTAKLA İŞLER KOLAY

Türkmenistan, Türk işadamları için doğrudan yatırımların Orta Asya'da en fazla gittiği ülkelerin başında geliyor. Türk firmaları, Türkmenistan'a genellikle 'joint venture' (ortak girişimci) kurarak giriyor. Ülkede özelleştirimin yaygın uygulanma-

ması olması nedeniyle yerel ortaklar genellikle bir kamu kuruluşu oluyor. Türkmenistan'da gerçekleştirilen Türk sermayeli yatırımlar üçüncü ülkelerle birlikte yaklaşık olarak 1.5 milyar dolar tutarında görünüyor. Türk firmaları, özellikle inşaat ve tekstil alanında büyük projelere imza atarak, kurdukları modern tekstil tesisleri ile tekstil sanayinin temelini oluşturuyor.

Son dönemde Türkmenistan'da Türk firmaları tarafından enerji, inşaat malzemeleri imalatı, tarım teknolojileri, bankacılık, sağlık sektörü, kağıt sanayisi ve gıda sektöründe de yatırımlar gerçekleştirildiği görülmüyor.

KÜLTÜREL VE SİYASİ İLİŞKİLER AVANTAJ

Resmî rakamlara göre Türkmenistan'da kayıtlı 600'ün üzerinde Türk sermayeli firma olmasına rağmen tam anlamıyla faaliyet alanı firmaların sayısının daha az olduğu ifade ediliyor. Türkiye'nin makine ve teçhizat, inşaat malzemeleri, gıda maddeleri, motorlu taşıtlar, tarım ve tohumculuk ve kimyasal ürünler, bilişim ve telekomünikasyon alanında Türkmenistan için önemli bir tedarikçi konumunda olduğu görülüyor. Türkmenistan'a yapılan ihracattaki artış ve Türkmenistan ile kültürel ve siyasi ilişkilerin yoğunluğu dikkate alındığında, ihracatçılarımız pazara giriş imkânları bakımından diğer ülkelere nazaran avantajlı bir konumda bulunuyor.

İHRACAT POTANSİYELİNİ ARTIrdıK

Türk yatırımları, Türkmenistan'ın ihracat potansiyelini artmasında önemli katkıda bulunuyor. Özellikle tekstil yatırımları sayesinde daha önceleri pamukun tamamını ihracat eden Türkmenistan, Orta Asya'nın tekstil ve hazır giyim merkezine dönüşmüş durumda. Bu sektörde üretilen ürünler Rusya gibi geleneksel pazarların yanında ABD, Japonya, İsviçre, Almanya, Hollanda gibi gelişmiş ülke pazarlarına da ihracat edilmeye başlandı.

TÜRKİYE'DE 64 TÜRKMEN FİRMASI VAR

Ekonomi Bakanlığı'ndan alınan bilgiler çerçevesinde Türkiye'de ise resmi kayıtlara göre 10.9 milyon TL tutarında Türkmenistan sermayeli 64 adet firma faaliyet gösteriyor. Türkiye ve Türkmenistan arasında 2 Mayıs 1992 tarihinde imzalanan Mutabakat Zaptı çerçevesinde, Türk Eximbank tarafından Turkmenvesheconombank'a 134.76 milyon dolarlık kredi açılması olup geri ödemeler tamamlanmıştır.

Türk müteahhit ve ihracatçıların bu ülkede gerçekleştireceği projeler Türk Eximbank'ın yıllık program limitleri dahilinde değerlendiriliyor. 2008 yılında Kıs Vadeli İhracat Kredi Sigortası Programı kapsamında Türkmenistan'a yönelik 2.73 milyon dolarlık sermaye sigorta teminatı altına alındı. Bu ülkeye yapılacak ihracatın sigorta programları ile desteklenmesi önümüzdeki dönemde de devam edileceği bildirildi.

“Türkmenistan’da fırsatları kaçırmayalım”

DEİK Türk-Türkmen İş Konseyi Başkanı Sefa Gömdeniz, Türkmenistan'ın en iyi tanıyan isimlerden biri. Türkmenistan Devlet Başkanı Gurbanguli Berdimuhamedov'un liderliğinde Türkmenistan'da inşaat sektörü, alt yapı, demiryolu, karayolu, köprü, deniz, liman, petrol ve doğalgaz, enerji santralleri ve elektrik dağıtım şebekeleriyle ilgili alanlarda, sağlık sektöründe, telekomünikasyon, bilim ve teknoloji ve e-devlet projelerinde, yazılım sektöründe büyük fırsatlar olduğunu söyleyen Gömdeniz, bu fırsatların değerlendirilmesi gerektiğini belirtti.

2007 yılında göreve gelen Türkmenistan Devlet Başkanı Gurbanguli Berdimuhamedov'un önderliğinde Türk işadamları ile Türkmenistanlı işadamları arasında oldukça yakın ilişkiler geliştiğini ifade eden Gömdeniz, Türk müteahhitlerin bölgede yaptığı işlerin sayısının oldukça fazla olduğunu kaydetti. Gömdeniz, sunları söyledi: “Devlet Başkanı Berdimuhamedov, inşaat alanında Türk firmalarına verdiği kontratlarla Türkiye'nin Türkmenistan'ın iş yaptığı ülkeler arasında dünyada birinci sırada yer almasını sağladı. Bağımsızlığından bu yana, Türk müteahhiti 700'e yakın proje bitirmişti. Örnek vermek gerekirse, 2010 yılında Türk müteahhitlerin bütün dünyada aldığı taahhüt işlerinin yüzde 21'ini Türkmenistan'dan alınan işler oluşturuyor. Türkmenistan, Türk dış konusan kardeş ülke olmamın yanında ekonomik boyutuyla da Türkiye'nin en büyük ortakları arasında. Dış ticarete 2 milyar dolara yaklaşan ticaret hacmimiz var. Nüfusa göre değerlendirilecek olursanız bu önemli bir potansiyele. Sadece biz Türkiye - Türkmenistan İş Konseyi olarak 2008 yılından bu yana 35'ten fazla etkinlik düzenledik. Bize bu verdikleri destek dolayısıyla Türkmenistan Devlet Başkanı Sayın Gurbanguli Berdimuhamedov'a buradan şükranlarımızı sunarız.”

TÜRK FİRMALARI REKOR KIRDI

İki ülke arasında her yıl milyarlarca dolarlık iş yapıldığını altını çizen Gömdeniz, 2010 yılında taahhüt olarak alınan işlerin oldukça yüksek olduğunu aktardı. Gömdeniz, “Türk firmaları, 2008 yılında rekor kırarak 5 milyar dolarlık iş aldı. 2010 yılında ise 4.2 milyar dolarlık iş alındı. Geçtiğimiz bu yıllarda Türkmenistan'dan büyük projeler alındığından ticaret hacmi 5 milyar dolara kadar çıkıyor. Türk-Türkmen İş Konseyi olarak, bu rakamı yıllık taahhüt işlerini ortalama yıllık 5 milyar dolar seviyeye çıkarmayı hedefliyoruz. Bu hedef müteahhittik sektörüyle ilgili. Ticaret sektöründe ise 2 milyar dolar seviyesi aşıldı. Ticaret hacmimiz genel anlamda da istikrarlı şekilde büyüyor. 2007 yılından itibaren ortalama her yıl yüzde 50 büyüyor. Keza bu nedenle Türk firmalarının inşaat sektörü ile ilgili. Türk firmalarının inşaat sektörü haricinde yoğun faaliyet gösterdikleri bir başka alan da tekstil sektörü olarak belirtiliyor.

İki ülke arasında insani alanda da yakın ilişkiler mevcut. Her yıl çok sayıda Türkmen vatandaşı Türkiye'ye turizm veya ticaret amacıyla geliyor.

Pek çok sektörde potansiyel var

Türkmenistan, pek çoğunu ithal ettiği seker, süt, et, deri, tavuk ürünleri, un, tütün mamulleri, tekstil ürünleri, makine halıları, giyim eşyaları, manto ve ayakkabı gibi ürünleri iç pazarında karşılama istiyor. Bu nedenle ülkede bu alanda yatırım yapmak için fırsatlar bulunuyor. Özellikle pamuklu, yünü ve ipeki dokuma sanayi

genellikle geleneksel açık pazarlarda yapılıyor. Ticari hakları koruyan yasalar henüz yerleşmemiş olduğundan, dünya markaları kendi isimleri ile Türkmenistan'da mevcut değil. Sadece bazı mağazalarda 'bavul ticareti' şeklinde getirilen ürünler bulunabiliyor. Türkmenistan, son yıllarda Türk müteahhittik firmalarının Orta Asya'da en çok proje üstlendikleri ülke konumuna gelmiş bulunuyor. Türk firmaları Türkmenistan'ın bağımsızlığından bugüne kadar ülkede 24 milyar doların üzerinde taahhüt işi üstlendi. Türk firmalarının inşaat sektörü haricinde yoğun faaliyet gösterdikleri bir başka alan da tekstil sektörü olarak belirtiliyor.

İki ülke arasında insani alanda da yakın ilişkiler mevcut. Her yıl çok sayıda Türkmen vatandaşı Türkiye'ye turizm veya ticaret amacıyla geliyor.

Potansiyel taşıyan sektörler

- Enerji (doğalgaz, petrol)
- Ezceci ürünleri
- Elektrikli ve elektronik ev cihazları
- İlaç ve tıbbi sarf ve malzemesi
- Çimento ve inşaat malzemeleri (sıhhi malzeme dahil)
- IT / ICT
- Tütün ve sigara

- Tarım
- Turuncgiller (taze/kurutulmuş/konserve halde)
- Bira ve malt sanayi ürünleri
- Sabun & deterjanlar ve diğer temizlik kozmetik ürünleri
- Çelik kapılar, kapı tokmakları ve diğer ev dekorasyon gereçleri

İşadamlarına tavsiyeleriniz nelerdir?
Türkmenistan'da pek çok alanda önemli iş fırsatları söz konusu. Başlangıç şartlarının zaman zaman zor olabildiği ülkede, dürüst firmalara verimli imkânlar sunuluyor.

İş dünyasından görüşler

Avni DEMİRCİ

Türkmen Türk JSC Bank Genel Müdürü

Türkmenistan ile olan ticari ilişkileriniz ne seviyededir?
Türkmen Türk Ticaret Bankası, 20 yıllık geçmişi ile piyasada kendine yer edinmiş ve ticari ilişkilerde Türkmenistan Türkiye arasında bir köprü görevi üstlenmiştir. Özellikle dış ticaret konusunda bankamız yenilikçi ve aktif bir role sahiptir. Firmaların ihtiyaçlarına çözüm bulmaya yönelik yaklaşımlarımız ile ticari ilişkilerin gelişmesine katkı sağlanmaktadır.

Önümüzdeki dönemde beklentileriniz nelerdir?

Bankamız öz kaynak yapısını güçlendirerek, kalite ve çeşitliliği artırarak, Türkmenistan'ın büyüyen dış ticaret hacmi içerisinde daha çok pay almayı hedeflemekteyiz.

İşadamlarına tavsiyeleriniz nelerdir?

İşadamlarının yapacakları işlemlerde evrak eksikliği olmaması, kanun ve mevzuata uyum konularında azami dikkatini göstermesi gerekmektedir. Başka bir ülkede bulunduklarını göz ardı etmemeleri ve iyi bir avukat ve muhasebeci ile çalışmaları fayda bulunmaktadır.

Halil AVCİ

Halil Avcı Şirketler Grubu

Türkmenistan ile olan ticari ilişkileriniz ne seviyededir?

Halil Avcı Şirketler Grubu olarak, 2007 yılından bu yana Türkmenistan'da görev yapmaktayız. Orada ciddi bir kalkınma hamlesine tanık olmaktadır. Bu bağlamda, grubumuz şirketlerinden TEMA Mühendislik ile orada görev alarak. İnşaat işleri yapıyoruz. Ashgabat'ta, 'Awaza'da, Balcan yatağında 12 katlı konut ve alışveriş merkezi, lise, otel, sağlık tesisleri, vs. işleri üstlendik. Aldığımız projeleri günümüzde dek başarıyla tamamladık. Awaza'da otel ve Balcan yatağında sağlık tesisi yapımına devam etmekteyiz.

Önümüzdeki dönemlerden beklentileriniz nedir?

Önümüzdeki dönemlerde gelişen Türkmenistan'da görev alma arzumu devam etmekte. Ata yurdumuz olan dost, kardeş Türkmenistan'ın kalkınma ve refahına hizmet etmekten onur duyuyorkayım.

Vural EROĞLU

Systemair HSK Yönetim Kurulu Başkanı Yardımcısı

Türkmenistan ile olan ticari ilişkileriniz ne seviyededir?
Türkmenistan pazarına son teknolojiler ile giriyoruz. 2011-2012 yıllarında Türkmenistan'a hizmet veren Türk müteahhit firmaları işbirliği yaparak 4 milyon euro-nun üzerinde klima santrali ve soğutma grubu satışı gerçekleştirdik.

Önümüzdeki dönemde beklentileriniz nelerdir?

Systemair HSK firması olarak 2008 yılında faydalı model patentini aldığımız Frame Drill teknolojisini Türkmenistan'a götürüp, üretim tesisi kurmayı ve kendi ürün grubumuzla Türkmenistan topraklarında üretim yapmayı hedefliyoruz.

İşadamlarına tavsiyeleriniz nelerdir?

İşadamlarının yapacakları işlemlerde evrak eksikliği olmaması, kanun ve mevzuata uyum konularında azami dikkatini göstermesi gerekmektedir. Başka bir ülkede bulunduklarını göz ardı etmemeleri ve iyi bir avukat ve muhasebeci ile çalışmaları fayda bulunmaktadır.

Mehmet ALİ KEÇİÇİLER

Schneider Electric Orta Asya Bşk. Yrd.

Türkmenistan ile olan ticari ilişkileriniz ne seviyededir?

Şirket olarak, 17 yıldır Türkmenistan'da kurulu olan temsilcilüğümüz üzerinden enerji, altyapı ve bina sektörlerinde hizmet sunuyoruz. Kullanıcılarla ürünlerimizi tanıtıyor, çalışanlarımızla çözüm ortağı olarak destek sağlıyoruz. Bu sektörlerde çalışan genel ve elektromekanik yüklenicilere, ürün ve çözümlerimizi genel olarak Türkiye'deki üretim tesislerimizden ve gerektiğinde uluslararası üretim ve çözüm merkezlerimizden tedarik ediyoruz.

Önümüzdeki dönemde beklentileriniz nelerdir?

Sektörde hızlı büyüme trendinin devam edeceğine inanıyoruz. Önümüzdeki dönemlerde artan pazar taleplerine daha etkin cevap verebilmek, gelişen Türkmen ekonomisine daha fazla entegre olabilmek için hizmetlerimizi lokalize etmeyi ve yerel servis birimizi kurmayı düşünüyoruz.

İşadamlarına tavsiyeleriniz nelerdir?

İşadamlarımıza, şirketlerimiz Türkmenistan projelerinde görev almasını gönülden tavsiye ederim. Türkmenistan'da yatırım yapmanın doğru bir karar olacağını düşünüyorum.

2013 Yılı Projeleri: 17 milyar dolar

Türk firmaları 2013 yılının ilk 2 ayında, Türkmenistan'da 3 milyar doları aşan toplam 10'a yakın proje üstlendiler. Bunlardan en önemlisi olan ve tek bir

kontratla alınan Ashgabat Uluslararası Havalimanı projesi. Söz konusu projenin toplam bedelinin 2.3 milyar dolar olduğu tahmin ediliyor.

2013'te Türkmenistan'da ihalesi gerçekleştirilmesi beklenen projeler:

- Bakanlık binaları olarak kullanılacak çok sayıda bina
- 2 adet 600 kişi kapasiteli okul
- 160 kişi kapasiteli 2 adet kreş
- Çocuk eğitim merkezleri
- Parklar
- 40 bin kişiye hizmet edecek 4 katlı sağlık ocağı

- Alışveriş ve ticaret merkezleri
- 200 araç kapasiteli 2 adet otopark
- Turizm Komitesi idari binası
- Metroloji İdaresi idari binası
- Türkmen Hava Yolları idari binası
- Ashgabat şehir köprütaşı idari binası
- Çok sayıda konut

kineleri görüyorsunuz. Türk-Türkmen ortaklı şirketler de var. Teknolojiyi bizden almayı tercih ediyor, çünkü ustaları, mühendisleri Türkiye'den götürmeleri daha kolay oluyor. Böyle olunca kendileri Türkiye'ye vizesiz geliyorlar. Yedek parçalarını alıyor ve problemlerini çözüp, geri dönebiliyorlar” şeklinde konuştu.

ANADOLU TÜRKMENİSTAN'A AKTARILIYOR

DEİK olarak her iki ayda bir 'Türkmenistan Bilgilendirme Toplantıları' düzenlediklerini belirten Gömdeniz, Anadolu'daki hamleleri, Türkmenistan'a örnek olarak göstermek için çeşitli sanayi alanlarıyla seminerler tertip etdiklerini dile getirdi. Gömdeniz, “İzmir, Bursa Ankara, Kayseri ve Kocaeli ve daha pek çok sanayi odalarıyla değişik etkinlikler yaptık ve bu etkinliklerle Türkmenistan Ekonomik Bakanlık'ndan yetkilileri davet ettik. Birlikte organize sanayi bölgelerini de dolastık. Organize sanayi bölgelerinin yapılan, hukuki durumları ile ilgili bilgileri sunduk. Bunun yanı sıra Gemlik ve Ege Serbest Bölgeleri'nde temaslarda bulunduk. Bunların dışında Ankara ve Kayseri Organize Sanayi Bölgeleri'nde inceleme gezileri yaptık. Türkmen yetkililerle, İzmir Limanı'nı gezerek Türkmenistan'daki liman projeleri için fikir oluşmasını sağladık. Konuklarımız bu temaslardan son derece memnun kaldı. Anadolu'daki gelişmeleri onlara aktarıldıkça hem bizlere olan güvenleri artıyor hem de firmalarımızı yakından tanıma fırsat buluyorlar. Türkmenistan'da potansiyel çok” diye konuştu.

DEİK Türk-Türkmen İş Konseyi olarak Türk işadamlarını Türkmenistan'a götürerek yeni fırsat arayışlarına yardımcı olduklarını söyleyen Sefa Gömdeniz, Türkmenistan'da düzenlenen konferanslarla da katırları yeni başlangıçlar kurduklarını kaydetti. Gömdeniz, sözlerine şöyle devam etti: “Türkmenistan'da düzenlenen ve organizasyonlarla katılıyor. Ayrıca, Türk firmalarını katılmı için davet ediyoruz ve üyelerimize indiririm sağlıyoruz. Bu tür toplantılarla Türkmen İş Konseyi Başkanı ile birlikte, Türk-Türkmen İş Konseyi Başkanı olarak konuşmalar yaparak firmalarımızı bilgilendiriyoruz. Böylece bu tür uluslararası toplantılarla iki ülke arasındaki ticari ilişkileri arttırma

hedefliyoruz. Ayrıca bankacılık ve finans alanlarında işadamlarımızın önünü açmak için İslam Kalkınma Bankası ve Avrupa Yatırım Bankası gibi uluslararası bankalarla İstanbul'da seminerler düzenledik. Yagun bir katılım oldu. Şu ana kadar yaptığımız konferanslara binden fazla işadamlarımız katıldı.”

PEK ÇOK SEKTÖRDE ÖNEMLİ FIRSATLAR VAR

Türkmenistan'da Türk işadamlarının en çok müteahhittik ve tekstil sektöründe faaliyet gösterdiğini dile getiren Gömdeniz daha pek çok sektörde yatırım fırsatı olduğunu ifade etti. İnşaat sektörü, alt yapı, demiryolu, karayolu, köprü, deniz, liman, enerji santralleri ve elektrik dağıtım şebekeleriyle ilgili alanlarda yatırım imkânları bulunduğunu anlatan Gömdeniz, ülkede telekomünikasyon alanında büyük yatırımlar yapıldığını bildirdi. Ülkedeki yatırım fırsatlarını çeşitli uluslararası vurgulayan Gömdeniz, “Örneğine-devlet projeleri var ve yazılım firmalarını için bu büyük bir fırsat. Bunları değerlendirmemiz lazım. Sağlık alanında da büyük yatırımlar var. Tıbbi cihazlar, teçhizatlar, ambulans, hastanelerin satın alması gibi teknoloji ihtiyacı var. Türkiye'de var ve bu alanda da Türk sağlık sektörü adım atabili. Özellikle teknolojiye katma değeri yüksek ürünler üzerine yoğunlaşmaları gerekiyor. Çünkü teknoloji ürünleri devamlılığı var. 2023'te Türkiye'nin ihracat hedefi 500 milyar dolar. Bu hedefe varmak için, geleneksel ürünlerle ilaveten katma değeri yüksek ürünlerin ihracatı çok önem kazanmaktadır. Berdimuhamedov, görevde kalmayacak ve Türkiye'ye geri dönmeyeceği söyleniyor. Avrupa Birliği'ne, ABD, Japonya ve Türkiye gibi ülkelere gönderdiği heyetlere; dünyadaki gelişmeleri yerinde inceleyip, oradan edindikleri bilgileri Türkmenistan'da hayata geçirmek için talimat verdi” şeklinde konuştu.

‘DEİK, umut ve heyecanımızı artırıyor’

DEİK 2012 yılı Olağan Genel Kurulu'nda konuşan Başbakan Erdoğan, “DEİK'in ve DEİK mensuplarının Türkiye'nin büyük vizyonuna çok ciddi katkılarda bulunduğunu yakından takip etme fırsatı buldum. Bu, bizim umut ve heyecanımızı artırıyor” dedi.

DEİK'in Olağan Genel Kurulu, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, Ekonomi Bakanı Zafer Çağlayan, AB Bakanı Egemen Bağış, TOBB/DEİK Başkanı M.Rifat Hisarcıklıoğlu, DEİK İcra Kurulu Başkanı Rona Yırcalı, yabancı misyon temsilcileri, DEİK İş Konseyi Başkanları, DEİK üyeleri ve çok sayıda işadamlarının katılımıyla 22 Aralık 2012 Cumartesi günü İstanbul'da gerçekleştirildi. Kurulda bir konuşma yapan Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, DEİK'in, 2012 yılında 749 farklı etkinlik gerçekleştirdiğini söyledi. Kendisinin de bazı etkinliklere katılma fırsatı bulunduğunu belirten Erdoğan, DEİK yöneticilerini çalışmalarından dolayı tebrik etti.

Hükümetin aktif politikaları çerçevesinde başta DEİK olmak üzere uluslararası iş kuruluşlarının dünyayı karış karış dolaştıklarını ve tüm dünyada iş imkanlarını kovaladıklarını dile getiren Erdoğan, DEİK'in iş konseyi sayısının 109'a ulaştığını hatırlattı.

VIZESİZ GİDİLEN ÜLKE SAYISI 64

Sadece bu yıl 11 ülkelye Türkiye arasındaki vizeleri kaldırdıklarını ifade eden Başbakan Erdoğan, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının vizesiz gidebileceği ülke sayısını 64'e, sınırda vize alabildiği ülke sayısını ise 11'e yükselttiklerini kaydetti. Erdoğan, sözlerine şöyle devam etti: “Şu anda küresel finans krizi nedeniyle birçok ülke yurtdışı temsilciliklerini kapatıyor. Yurtdışı operasyonlarını askıya alıyor, bu yolla tasarruf sağlamaya çalışıyor. Böyle bir süreçte biz, yurt dışı temsilciliklerimizi çoğaltmamız ve güçlendirmeye devam ediyoruz. 2002 yılında Türkiye'nin dünya genelinde 93 büyükelçiliği vardı. Biz, 2012 yılında 27 yeni büyükelçilik açtık ve toplam sayıyı 120'ye çıkardık. Afrika kıtasında sadece 22 büyükelçiliğimiz vardı. Bu sayıyı şimdi 34'e ulaştırıyoruz. 2002'de 163 olan dış temsilcilik sayımız, şu anda 204'e ulaştı. Bunu en kısa zamanda 231'e çıkaracak ve dünyanın en yaygın örgütlenmiş 5 ülkesinden biri olacağız. Bu yaygın örgütlenme içinde ekonomi özellikle öne çıkıyor. Sadece 2012 yılında 23 yeni merkezde ticaret müşavirlikleri tesis ettik. Ticaret müşavirlerimizin görev yaptığı merkez sayısı 2002'de 62 iken, rekor bir sayı 160'a ulaştı. 2002'de 84 müşavir görev yaparken, şu anda 238 müşavir bu merkezlerde görev yapıyor.”

TOBB/DEİK Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, Genel Kurul'un açılışında

yaptığı konuşmada, “Dünyanın bugünkünden çok farklı bir geleceğe doğru ilerlediği yıllardaysa, yerimizin nerede olacağı yine bizlere bağlı” dedi.

Türkiye'nin artık yüksek gelir ligine çıkma hedefinde olduğunu vurgulayan Hisarcıklıoğlu, “Bunu başarmak için, gelecek 10 yıl, geçtiğimiz 10 yıldan daha fazla çalışmak zorundayız” ifadesini kullandı.

Yurtdışında yaşayan Türkleri bir güç olarak bir araya getirmek amacıyla, Dünya Türk İş Konseyi'ni Başbakan Erdoğan'ın himayelerinde kurduklarını bildiren Hisarcıklıoğlu, “Göçmen işçi topluluğu değil, gurbet ve gurbetçilik dönemi bitmiştir” diyerek ‘diaspora’ kavramının fikri ve fiili takipçisi olduklarını söyledi. Hisarcıklıoğlu şöyle konuştu: “Bu alandaki ilk kapsamlı strateji geliştirme çalışmasını gerçekleştirdik. İlk kopmasını da bizzat size arz ettik. Türk diasporası da milli strateji haline geliyor. Hükümetimizden diasporamıza yönelik faaliyet göstermek üzere bir kamu kurumu oluşturulmasını talep etmiştik. Ne mutlu ki, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı kuruldu. Devletimizle diasporamız arasındaki köprü olma hedefimizde başarı sağladık. Artık daha örgütlüyüz. İlk 3 yılımızı farkındalığı artırmaya, hükümetimizle beraber politika belirlemeye ve ilk diaspora örgütlenme adımlarına ayırdık. Şimdi, önümüzdeki 3 yıl ‘icraat’ dönemi olacak. 90'lardaki kayıp ve ıstırap dolu yıllardan sonra, son 10 yılda yakaladığımız istikrar ve büyüme, ekonomide kat ettiğimiz mesafe, hepimizi sevindirmekte.”

‘ÜRETİM, YATIRIM VE İHRACATI ARTIRACAĞIZ’

Ekonomi Bakanı Zafer Çağlayan da, “Türkiye son 12 aylık dönemde 151.5 milyar dolarlık mal ihracatını, 39 milyar dolara yakın hizmet ihracatını gerçekleştirmiştir” diye konuştu. Çağlayan, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın verdiği talimatları yerini getirdiklerini belirterek, “Bize verdiğiniz görev, Türk iş dünyasının önünde yoğun bir çaba, koşuşturma sarf ederek arkadaşlarımızın üretimini, yatırım ve ihracatını artırmaktır” diye konuştu.

Uluslararası rekabetçiliğin geliştirilmesi gibi birçok alanda ortak çalışmalar yapıldığını ifade eden Ekonomi Bakanı Çağlayan, şunları kaydetti: “Gerçekten Türkiye hem mal hem de hizmet ihracatında Türkiye'nin tüm güzelliklerine muhalefet

‘Hedefimiz, ihracatçı sayısını 2023 yılında 70 bine çıkarmak’

M. Rifat Hisarcıklıoğlu belirledikleri 10 öncelikli adımı şöyle anlattı:

1. 50 bin olan ihracatçı sayısının, 2023 yılına kadar 70 bine çıkarılmasına katkı sağlayacağız. Bu çerçevede KOBİ ihracat Okulu projesini hayata geçiriyoruz. Türkiye genelinde bugüne kadar hiç ihracat yapmamış 5 bin KOBİ'ye ihracat yapmalarına yönelik eğitimler vereceğiz.
2. 5 kritik sektörde, makine, tekstil, tarım, elektrik-elektronik, inşaat malzemeleri alanlarında, Ekonomi Bakanlığı ile birlikte, uluslararası rekabetçiliği geliştirme projeleri hazırlayacağız.
3. Türkiye'nin tarım ve gıda ihracatının artırılması, Latin Amerika, Afrika, Hindistan ve Çin başta olmak üzere hedef ve öncelikli ülkelere yönelik analitik projeler hazırlanması, yenilikçi kümelenmelerle yüksek katma değerli ihracatın artırılması ve 'geleceğin ihracat sektörlerinin' belirlenmesi gibi kritik öneme sahip konularda stratejiler belirleyeceğiz.
4. Yeni kurduğumuz 'Küresel Enerji İş

Konseyi' ile enerji sektörünün dışardaki gücü olacağız. Zira 2023 yılında 125 bin megavatlık kurulu güce sahip olmalıyız. Bunun için gerekli yabancı yatırımların Türkiye'ye çekilmesinde, Enerji Bakanlığı'nın koordinasyonunda, yurtdışında, Enerji Takımları projesini gerçekleştireceğiz.

5. Yeni kurduğumuz Uluslararası Lojistik İş Konseyi ile Türkiye'nin lojistik rekabetçiliğini artıracacağız. TOBB olarak başlattığımız Büyük Anadolu Lojistik Projesi ve Londra-İslamabad treni projeleriyle bu alandaki sıkıntıların çözümüne katkı vereceğiz.

6. Bir başka yeni konseyimiz olan Yurtdışı Yatırımlar İş Konseyimiz ile lider Türk şirketleri çıkaracağız. Ekonomi Bakanlığımız ile birlikte; hangi alanlarda yatırım ve şirket satın alımı yaparsak, daha başarılı olacağımızı inceleyeceğiz. Bu alanda Türkiye'nin en büyük 30 şirketini bir araya getirdik. 2023 yılında yurtdışında 100 milyar dolar yatırıma sahip bir ülke olmayı hedefliyoruz.

7. Uluslararası müteahhittliğimizin gelişmesi için teknik müşavirlik

sektörümüzü geliştireceğiz. Müteahhiterimiz daha büyük başarıları imza atsınlar istiyoruz. Bu alanın hükümetimizce teşvik kapsamına alınması, şirketlerimize büyük moral vermiştir.

8. Türk Diasporasının güçlendirilmesi olacak. Yeni projeler üzerinde çalışıyoruz. 2023 yılında sayısı dünya genelinde 10 milyona yaklaşacak Türk diasporasının girişimci gücünün 100 milyar dolarlık bir güç olmasını hedefliyoruz.

9. Hizmetlerde “Mükemmeliyet Merkezi” olmaktır. Turizm, sağlık, eğitim, film, bilişim alanlarında dünya ihracat devi olmak istiyoruz. Şu an ülkemiz net hizmet ihracatçısı, 20 milyar dolara yaklaşan döviz gelirimiz var. Bunun inşallah 2023'te 100 milyar dolara ulaşmasını hedefliyoruz.

10. Nitelikli yabancı yatırım çekmek amacıyla, Kalkınma Bakanlığı ile imzaladığımız Kalkınma Ajansları işbirliğini, Ekonomi Bakanlığımız ve yatırım ajansımızla koordineli olarak, hayata geçirmeyi planlıyoruz.

DEİK YÖNETİM KURULU

1.	M. Rifat Hisarcıklıoğlu
2.	Rona Yırcalı
3.	Bendevi Palandöken
4.	Şemsi Bayraktar
5.	Hasan Sert,
6.	Murat Ülker
7.	Halim Mete,
8.	Murat Yalçıntaş
9.	Mustafa Boydak,
10.	Ayhan Zeytinoglu
11.	Şerafettin Aşut
12.	Cem Kozlu
13.	Remzi Gür
14.	Nail Olpak
15.	Başaran Ulusoy
16.	Tuncay Özilhan
17.	Ahmet Akbalık
18.	Erdal Eren
19.	Ferit Şahenk
20.	Tuğrul Erkin
21.	Zeynel Abidin Erdem
22.	Zeynep Bodur Okyay
23.	Mithat Yenigün
24.	Mehmet Habbab
25.	Aykut Eken
26.	Bahri Can Çalıcıoğlu

yapıların adeta yüzünü kızartacak kadar önemli başarıları imza atmaktadır. Küresel kriz başladığında dünyanın birçok ülkesinin ne yapacağını bilemediği bir ortamda Başbakanımız krizin Türkiye'yi teğet geçeceğini söylemişti. O tarihte sırf muhalefet yapmak adına bunun asla gerçekleşmeyeceğini ifade ettiler. Bugün görüyoruz ki onların yüzleri ciddi şekilde kızarmış vaziyettir. 4 yıl önce Türkiye'yi uluslararası platformlarda şikayet ettiler. Türkiye'nin ekşenini kaymakla şikayet ettiler. Türkiye'nin batıdan süratle uzaklaştığını, doğuya, kuzeye ve birçok ülkeye yörgünesini çevirdiği şeklinde suçlamak istediler. Evelallah bugün de yüzleri kızardı. Türkiye, 2008 kriziyle başlayan dönemde gerekli önlemleri almadı, dünyanın her bölgesiyle birliklik sağlamamış olsaydı; bö-

yle bir ihracat rakamını, büyümeyi ortaya koyamayacaktı.”

‘RAHATSIZ OLANLARIN YÜZÜNÜ KARA ÇIKARDIK’

Çağlayan, Türkiye'nin pazar cesitlendirmesine ve dünya ile gerçekleştirdiği gerek siyasi gerek ekonomik işbirliğine işaret ederek, “Türkiye son 12 aylık dönemde 151.5 milyar dolarlık mal ihracatını, 39 milyar dolara yakın hizmet ihracatını gerçekleştirmiştir” diye konuştu.

Türkiye'nin gelişmesi ve büyümesinden rahatsız olanların yüzlerini kara çıkarttıklarını ifade eden Çağlayan, sözlerini şöyle sürdürdü: “İlk 9 aydaki büyümeye ihracatın katkısı 4.6 puan olmuştur. Bu Türk sanayicisinin uluslararası rekabet alanında gösterdiği en büyük başarıdır. 20 Haziran'da Resmi Gazete'de yayımlanan

yeni teşvik sistemimizin uygulamaya geçmesi ile kasım sonu itibarıyla bin 925 teşvik belgesi verilmiştir. 23.6 milyar liralık bir yatırım, teşvik sistemine bağlandı. 77 bin 889 istihdam öngörüldü. Bu verilen teşvik belgelerinden 19.7 milyar lira değerindeki bin 800'ü yerli, yaklaşık 4 milyar lira değerindeki 124'ü ise yabancı yatırımcıların oluşturulmasıdır.”

2012 YILI BİR REKORDU

Genel kurulda konuşan Rona Yırcalı, “Bu yıl içinde 109 iş konseyimiz ile önemli işler yaptık. Yaptığımız etkinliklerin sayısı bir rekordur. Dış ekonomik ilişkilerimizdeki birçok önemli ülke için sorunlu bir yıl beklentisi hakimken Türkiye'nin etkisinin artması için DEİK'e önemli vazifeler düşmektedir. 2050 yılında Asya Pasifik bölgesinin küresel üretimin yüzde

50'sini üretmesi öngörülmektedir. Bu bölgede 3 ana kalemede 50'nin üzerinde faaliyetimiz olacak. Avrasya bölgesine yönelik çalışmalarımızı ise iki temelde şekillendireceğiz. Bir yandan Türkiye'ye yatırım yapmaları için firmaları çekmeye bir yandan da petrol geliri olmayan ülkelere Türk yatırımcıları götürmek için çalışacağız” diye konuştu.

Türkiye'ye gelen yabancı sermayenin yüzde 50'sinin AB kaynaklı olduğunu ifade eden Yırcalı, “AB ile vize, taşıma kotaları ve serbest ticaret anlaşmaları gibi yapısal sorunlar gündemimizde yer almayla devam edecektir. Hükümetimizin başarılı tercihleri ile Afrika kıtasının ticaretimizdeki payı artıyor. Bizler de bu kitadaki iş konseylerimizi artırıyoruz. Bu kitadaki toplam iş konseyimiz 27'ye çıkacak” dedi.

